ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
14 Νοεμβρίου 1985 *

Στην υπόθεση 275/84,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του College van Beroep voor het Bedrijfsleven, προς το Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Coöperatieve Melkproducentenbedrijven « Noord-Nederland » BA (Frico),

προσφεύγοντος,

και

Produktschap voor Zuivel,

καθού,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου που διέπουν τους όρους χορηγήσεως των νομισματικών εξισωτικών ποσών για τις παραδόσεις βουτύρου που προορίζεται να πωληθεί κατά τις « κρουαζιέρες βουτύρου »,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

συγκείμενο από τους U. Everling, πρόεδρο τμήματος, Y. Galmot και K. Κακούρη, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Darmon
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο συνεταιρισμός Frico, εκπροσωπούμενος από τους Chr. P. van Eeghen και Ch. R. E. M. van Sasse van Ysselt, δικηγόρους Βρυξελλών,

— η ολλανδική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. Verkade,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από το νομικό της σύμβουλο R. C. Fischer,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Οκτωβρίου 1985,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΑΠΟΦΑΣΗ

(Το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με Διάταξη της 26ης Οκτωβρίου 1984, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 20 Νοεμβρίου του ιδίου έτους, το College van Beroep voor het Bedrijfsleven (στο εξής: το College van Beroep) υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου που διέπουν τους όρους χορηγήσεως νομισματικών εξισωτικών ποσών για τις παραδόσεις βουτύρου που προορίζεται να πωληθεί κατά τις « κρουαζιέρες βουτύρου ».

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, του Coöperatieve Melkproducentenbedrijven « Noord-Nederland » BA (Frico) (στο εξής: Frico), που είναι ένας από τους τακτικούς προμηθευτές βουτύρου που προορίζεται να πωληθεί κατά τις « κρουαζιέρες βουτύρου » οι οποίες έχουν ως αφετηρία λιμάνια των Κάτω Χωρών, αφετέρου, το Produktschap voor Zuivel (ολλανδικό οργανισμό δημοσίου δικαίου που διαχειρίζεται την εθνική αγορά γαλακτοκομικών προϊόντων, στο εξής: PZ).

3 Στη Διάταξη περί παραπομπής οι « κρουαζιέρες βουτύρου » ορίζονται ως εξής: « μικρής διάρκειας κρουαζιέρες με πλοίο, που διαρκούν μερικές μόνο ώρες, η αφετηρία και η άφιξη των οποίων βρίσκονται σε λιμάνια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, εν προκειμένω στις Κάτω Χώρες, και κατά τη διάρκεια των οποίων το πλοίο εγκαταλείπει για ένα μάλλον μικρό διάστημα τα χωρικά ύδατα. Το στοιχείο που προσελκύει περισσότερο σ' αυτές τις εκδρομές έγκειται στο γεγονός ότι οι επιβάτες έχουν τη δυνατότητα να αγοράσουν ορισμένο αριθμό εμπορευμάτων ατελώς από άποψη δασμών, ειδικών φόρων καταναλώσεως και άλλων φόρων ».

4 Ο Frico, ο οποίος προσκλήθηκε στις αρχές του 1983 να κάνει προσφορά για παραδόσεις βουτύρου σε έναν επιχειρηματία που οργανώνει τέτοιες κρουαζιέρες, ζήτησε από τον PZ να πληροφορηθεί αν η παράδοση βουτύρου στα πλοία που χρησιμοποιούνται για τη διοργάνωση αυτών των « κρουαζιερών βουτύρου » του παρείχε δικαίωμα για νομισματικά εξισωτικά ποσά (στο εξής: ΝΕΠ).

5 Αρχικά, ο PZ απάντησε καταφατικά και κατά συνέπεια του κατέβαλε για το λόγο αυτό ΝΕΠ κατά τους πρώτους τέσσερις μήνες του 1983. Πάντως, στις αρχές Μαΐου 1983, το ολλανδικό Υπουργείο Γεωργίας και Αλιείας πληροφόρησε τον PZ ότι το ζήτημα αν τα ΝΕΠ μπορούσαν να χορηγηθούν για τις παραδόσεις που προορίζονται

για την πώληση στα πλοία που διενεργούν « κρουαζιέρες βουτύρου » ήταν αντικείμενο διαβουλεύσεων με το Υπουργείο Οικονομικών και την Επιτροπή. Ο PZ κλήθηκε να μην καταβάλλει πλέον ΝΕΠ για τις εν λόγω παραδόσεις.

6 Επειδή η Επιτροπή διατύπωσε αρνητική γνώμη επί του σημείου αυτού, η ολλανδική κυβέρνηση κάλεσε στις 20 Ιουνίου 1983 τον PZ να απορρίψει τόσο τις υπό εξέταση αιτήσεις όσο και τις νέες αιτήσεις για τη χορήγηση ΝΕΠ. Έτσι, στο τέλος Ιουνίου 1982, ο PZ, καθού στην κύρια δίκη, γνωστοποίησε στο Frico ότι δεν θα χορηγούνται πλέον τα ΝΕΠ για βούτυρο που παραδίδεται στα πλοία που εκτελούν « κρουαζιέρες βουτύρου ».

7 Με επιστολή της 14ης Ιουλίου 1983, ο προσφεύγων ζήτησε την πληρωμή των ΝΕΠ για τις παραδόσεις που είχαν ήδη γίνει σε πλοία που χρησιμοποιούνται για « κρουαζιέρες βουτύρου » και για τις οποίες τα ΝΕΠ είχαν ήδη αφαιρεθεί από την τιμή του παραδοθέντος βουτύρου. Ο PZ απέρριψε την αίτηση αυτή.

8 Ο προσφεύγων στην κύρια δίκη άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης αυτής στο College van Beroep, ενώπιον του οποίου προέβαλε ότι η απόφαση αυτή ήταν ασυμβίβαστη, αφενός προς τις ισχύουσες κοινοτικές διατάξεις, αφετέρου προς ορισμένες γενικές αρχές του δικαίου, όπως οι αρχές της χρηστής διοικήσεως, της ασφάλειας δικαίου και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

9 Η εξέταση του πρώτου από τους λόγους αυτούς ώθησε το εθνικό δικαστήριο να διερωτηθεί ως προς την ερμηνεία του εφαρμοστέου κοινοτικού δικαίου και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

« Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2730/79, συγκεκριμένα το άρθρο 17, και ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1371/81, και οι δύο της Επιτροπής, σε συνδυασμό μεταξύ τους και ενδεχομένως με άλλες διατάξεις κοινοτικού δικαίου πρέπει να ερμηνευτούν υπό την έννοια ότι δεν μπορεί να χορηγηθούν νομισματικά εξισωτικά ποσά για την εξαγωγή βουτύρου που πωλείται στους επιβάτες κατά τη διάρκεια των " Butterfahrten " (κρουαζιερών βουτύρου), όπως ορίζονται στην παρούσα απόφαση; »

10 Ο συνεταιρισμός Frico υποστηρίζει ότι η εφαρμοστέα κοινοτική κανονιστική ρύθμιση δεν εμποδίζει τη χορήγηση ΝΕΠ για την εξαγωγή βουτύρου που πωλείται στους επιβάτες κατά τη διάρκεια « κρουαζιερών βουτύρου ». Πράγματι, το άρθρο 17 του κανονισμού 2730/79 της Επιτροπής, της 29ης Νοεμβρίου 1979, περί των κοινών λεπτομερειών εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/027, σ. 70) ορίζει ότι « καμιά επιστροφή δεν χορη-

γείται για τα προϊόντα που πωλούνται ή διανέμονται επί των πλοίων και τα οποία εν συνεχεία είναι δυνατό να επανεισαχθούν στην Κοινότητα, ως ατέλειες που προκύπτουν από τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1818/75 ». Όμως, ο κανονισμός 1371/81 της Επιτροπής, της 19ης Μαΐου 1981, περί λεπτομερειών διοικητικής εφαρμογής των ΝΕΠ (ΕΕ L 138, σ. 1), δεν περιέχει καμιά ανάλογη διάταξη. Επομένως, οι αρχές της ασφάλειας του δικαίου, της μη αναδρομικότητας, της ισότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης επιβάλλουν την αναγνώριση δικαιώματος χορηγήσεως ΝΕΠ για τα προϊόντα τα οποία πωλούνται επί των πλοίων, περιλαμβανομένων και εκείνων που εκτελούν τις « κρουαζιέρες βουτύρου ».

11 Η ολλανδική κυβέρνηση θεωρεί ότι, ακόμη κι αν η χορήγηση αντισταθμίσεως για την εξαγωγή προϊόντων για τα οποία είναι καλώς γνωστό ότι θα επανεισαχθούν μερικές ώρες αργότερα στο ίδιο κράτος μέλος υπό το καθεστώς της ατέλειας των επιβατών φαίνεται αντίθετη προς το σκοπό του συστήματος των ΝΕΠ, υπάρχει ασφαλώς δικαίωμα χορηγήσεως των ΝΕΠ για τα γεωργικά προϊόντα τα οποία πωλούνται επί των πλοίων, περιλαμβανομένων και εκείνων που εκτελούν τις « κρουαζιέρες βουτύρου ». Το δικαίωμα αυτό απορρέει από το γεγονός ότι ο προαναφερόμενος κανονισμός 1371/81 δεν ορίζει καμιά προϋπόθεση προορισμού των γεωργικών προϊόντων και δεν περιέχει ρητώς καμιά παρεκκλίνουσα διάταξη για την παράδοση προϊόντων στα πλοία που εκτελούν « κρουαζιέρες βουτύρου ».

12 Αντίθετα, η Επιτροπή προβάλλει ότι στο ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο προσήκει καταφατική απάντηση. Πράγματι, αφενός, οι παραδόσεις βουτύρου για τις « κρουαζιέρες βουτύρου » δεν συνιστούν εξαγωγή ούτε κατά την έννοια του άρθρου 1 του κανονισμού 974/71 του Συμβουλίου, της 12ης Μαΐου 1971, περί ορισμένων μέτρων συγκυριακής πολιτικής που πρέπει να ληφθούν στο γεωργικό τομέα σαν συνέπεια της προσωρινής διευρύνσεως των περιθωρίων διακυμάνσεως των νομισμάτων ορισμένων κρατών μελών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/006, σ. 192), ούτε κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ), του προαναφερόμενου κανονισμού 1371/81. Ούτε μπορεί οι παραδόσεις αυτές βουτύρου να εξομοιωθούν με εξαγωγές εκτός της Κοινότητας, δυνάμει του άρθρου 5 του προαναφερθέντος κανονισμού 2730/79, που αφορά μόνο την προμήθεια προϊόντων που προορίζονται να καταναλωθούν επί του πλοίου κατά τη διάρκεια του διάπλου. Αφετέρου, η χορήγησή τους επ' ευκαιρία παραδόσεων βουτύρου που γίνονται υπό τέτοιες προϋποθέσεις θα ήταν εντελώς ασυμβίβαστη με το σκοπό του συστήματος των ΝΕΠ, εφόσον οι παραδόσεις αυτές διενεργούνται εξ ολοκλήρου στο εσωτερικό της αγοράς του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους και δεν έχουν καμιά επίπτωση επί των ενδοκοινοτικών εμπορικών ανταλλαγών ή επί των ανταλλαγών με τις τρίτες χώρες. Τέλος, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αναφορά στο άρθρο 17 του κανονισμού 2730/79, που προαναφέρθηκε, είναι εν πάση περιπτώσει αλυσιτελής, όσον αφορά τις παραδόσεις που προορίζονται για τις « κρουαζιέρες βουτύρου », εφόσον αυτές δεν μπορούν να τύχουν ατέλειας λόγω εισαγωγής.

13 Πρέπει, πρώτον, να τονιστεί ότι ο προαναφερόμενος κανονισμός 1371/81 ορίζει με το άρθρο 2 ότι « νομισματικά εξισωτικά ποσά εφαρμόζονται στα προϊόντα που εισάγονται ή εξάγονται » και με το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ), ότι « με τον όρο " εξαγωγή " πρέπει να νοείται η αποστολή, οριστική ή προσωρινή, προϊόντων, ...

— από ένα κράτος μέλος προς ένα άλλο κράτος μέλος, και

— από ένα κράτος μέλος προς έδαφος ευρισκόμενο εκτός Κοινότητος... ».

14 Όμως, από τον ίδιο τον ορισμό των « κρουαζιερών βουτύρου » που έδωσε το εθνικό δικαστήριο προκύπτει ότι το βούτυρο που πωλείται κατά τη διάρκεια των εκδρομών αυτών δεν αποστέλλεται ούτε προς άλλο κράτος μέλος ούτε προς τρίτη χώρα. Αντίθετα, προορίζεται να επανεισαχθεί αμέσως στο έδαφος του κράτους μέλους αποστολής. Από αυτό προκύπτει ότι το εν λόγω προϊόν δεν « εξάγεται » κατά την έννοια των προαναφερόμενων διατάξεων οι οποίες επομένως εμποδίζουν την καταβολή ΝΕΠ στην περίπτωση αυτή.

15 Δεύτερον, πρέπει να σημειωθεί ότι, καίτοι το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ), του προαναφερόμενου κανονισμού 1371/81 προσθέτει ότι « οι παραδόσεις εμπορευμάτων που αναφέρονται στο άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2730/79 εξομοιούνται προς τις εξαγωγές », η τελευταία αυτή διάταξη διευκρινίζει ότι:

« 1) Κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού εξομοιούνται με εξαγωγή εκτός της Κοινότητος:

α) η παράδοση για ανεφοδιασμό εντός της Κοινότητος:

— των πλοίων των προορισμένων για θαλασσοπλοΐα, ... ».

Όμως, η λέξη « ανεφοδιασμός » δεν επιδέχεται αμφισβήτηση και αφορά, όπως διευκρινίζεται με την έβδομη αιτιολογική σκέψη του προαναφερόμενου κανονισμού 2730/79, μόνο την προμήθεια σε προϊόντα τα οποία προορίζονται να καταναλωθούν επί του πλοίου και όχι, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των « κρουαζιερών βουτύρου », την παράδοση προϊόντων που προορίζονται να πωληθούν σε επιβάτες και να επαναφερθούν από τους τελευταίους στην ξηρά. Από αυτό έπεται ότι ούτε το άρθρο 5 του προαναφερόμενου κανονισμού 2730/79 μπορεί να αποτελέσει έρεισμα για τη χορήγηση ΝΕΠ για τις παραδόσεις βουτύρου που προορίζεται να πωληθεί κατά τη διάρκεια των « κρουαζιερών βουτύρου ».

16 Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από την εξέταση του ίδιου του σκοπού του συστήματος των ΝΕΠ, όπως διευκρινίσθηκε επανειλημμένα στη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως με την απόφαση της 12ης Απριλίου 1984 (Unifrex κατά Επιτροπής, υπόθεση 281/82, Συλλογή σ. 1969), όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι « σκοπός της θεσπίσεως των εξισωτικών ποσών είναι η διατήρηση ενιαίων τιμών, που αποτελούν τη βάση της σημερινής οργανώσεως των αγορών αποφεύγοντας, με τον τρόπο αυτό, την αποδιοργάνωση του συστήματος των τιμών παρεμβάσεως και διατηρώντας τα φυσιολογικά ρεύματα των γεωργικών προϊόντων τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και με τις τρίτες χώρες. Κατά συνέπεια, τα ΝΕΠ εφαρμόζονται μόνον εφόσον τα σκοπούμενα νομισματικά μέτρα συνεπάγονται διατάραξη του εμπορίου γεωργικών προϊόντων ». Είναι όμως προφανές ότι στην προκειμένη περίπτωση, η χορήγηση των ΝΕΠ δεν έχει ως σκοπό την αποφυγή διαταράξεως του εμπορίου γεωργικών προϊόντων που οφείλεται σε νομισματικά φαινόμενα, εφόσον τα εν λόγω γεωργικά προϊόντα δεν εισέρχονται ούτε στο κύκλωμα των ενδοκοινοτικών εμπορικών ανταλλαγών, ούτε στο κύκλωμα των ανταλλαγών με τις τρίτες χώρες.

17 Τέλος, πρέπει να τονιστεί ότι, καίτοι είναι ακριβές ότι το άρθρο 17 του προαναφερόμενου κανονισμού 2730/79 αποκλείει ρητά τη χορήγηση επιστροφών λόγω εξαγωγής για τα γεωργικά προϊόντα που πωλούνται ή διανέμονται επί των πλοίων και τα οποία μπορούν, εν συνεχεία, να επανεισαχθούν στην Κοινότητα δυνάμει των ατελειών που απορρέουν από τις διατάξεις του κανονισμού 1818/75, η αναφορά στη διάταξη αυτή δεν είναι ικανή να αναιρέσει τη συλλογιστική που μόλις αναπτύχθηκε. Πράγματι, αφενός, η αναφορά στη διάταξη αυτή, η οποία αφορά μόνο το σύστημα επιστροφών λόγω εξαγωγής για τα γεωργικά προϊόντα, δεν έχει σημασία για την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο και που αναφέρεται αποκλειστικά στη χορήγηση ΝΕΠ. Αφετέρου, πρέπει να παρατηρηθεί ότι αντίθετα από ό,τι ισχυρίστηκε ο συνεταιρισμός Frico, το ίδιο το γράμμα της εν λόγω διάταξης καταδεικνύει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε να αποκλείσει από το ευεργέτημα των επιστροφών λόγω εξαγωγής τις εμπορικές πράξεις που αναφέρονται σε προϊόντα τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο πραγματικής εξαγωγής. Οι ίδιες σκέψεις καταλήγουν στο ίδιο αποτέλεσμα όσον αφορά τη χορήγηση των ΝΕΠ.

18 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι στο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι τα άρθρα 1 και 2 του κανονισμού 1371/81 της Επιτροπής, της 19ης Μαΐου 1981, περί των κοινών διοικητικών λεπτομερειών εφαρμογής των νομισματικών εξισωτικών ποσών, καθώς και το άρθρο 5 του κανονισμού 2730/79 της Επιτροπής, της 29ης Νοεμβρίου 1979, περί των κοινών λεπτομερειών εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα, πρέπει να ερμηνευτούν υπό την έννοια ότι κανένα εξισωτικό ποσό δεν μπορεί να χορηγηθεί για τις παραδόσεις βουτύρου που προορί-

ζεται να πωληθεί στους επιβάτες κατά τη διάρκεια σύντομων θαλάσσιων κρουαζιερών, των οποίων τα σημεία αναχωρήσεως και αφίξεως βρίσκονται στο ίδιο κράτος μέλος.

Επί των δικαστικών εξόδων

19 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η κυβέρνηση των Κάτω Χωρών και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με Διάταξη της 26ης Οκτωβρίου 1984 το College van Beroep voor het Bedrijfsleven, αποφαίνεται:

Τα άρθρα 1 και 2 του κανονισμού 1371/81 της Επιτροπής, της 19ης Μαΐου 1981, περί των κοινών διοικητικών λεπτομερειών εφαρμογής των νομισματικών εξισωτικών ποσών, καθώς και το άρθρο 5 του κανονισμού 2730/79 της Επιτροπής, της 29ης Νοεμβρίου 1979, περί των κοινών λεπτομερειών εφαρμογής του καθεστώτος των επιστροφών κατά την εξαγωγή για τα γεωργικά προϊόντα, πρέπει να ερμηνευτούν υπό την έννοια ότι κανένα εξισωτικό ποσό δεν μπορεί να χορηγηθεί για τις παραδόσεις βουτύρου που προορίζεται να πωληθεί στους επιβάτες κατά τη διάρκεια σύντομων θαλάσσιων κρουαζιερών, των οποίων τα σημεία αναχωρήσεως και αφίξεως βρίσκονται στο ίδιο κράτος μέλος.

Everling Galmot Κακούρης

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Νοεμβρίου 1985.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του τρίτου τμήματος

U. Everling